

Nr 16

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
angående viss reformering av avskrivningsreglerna i
fråga om byggnad, som ingår i rörelse.*

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 255 av herr *Ohlon m. fl.* och II: 323 av herr *Ohlin m. fl.* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att anpassa beskattningsreglerna vad gäller värdeminskingsavdrag för byggnad, som ingår i rörelse, så att större värdeminskingsavdrag kan göras under en byggnads första år».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 323.

Avdrag för kostnaden för anskaffning av byggnad, som är avsedd att användas i ägarens rörelse, får i princip åtnjutas endast i form av årliga värdeminskingsavdrag. Bestämmelserna härom återfinns i punkt 7 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen. I vissa särskilda fall får emellertid byggnadskostnaden i sin helhet avdragas för det år, då utgiften för byggnadens uppförande ägt rum, nämligen i sådana fall då fråga är om rent tillfälliga byggnader, avsedda att användas endast ett fåtal år.

Värdeminskingsavdraget beräknas till viss procent av byggnadens värde. I princip bör det verkliga anskaffningsvärdet läggas till grund för beräkningen. Då svårigheter i många fall föreligger att styrka den faktiska anskaffningskostnaden för byggnad har i praxis godtagits en avskrivning på taxeringsvärdet (byggnadsvärdet) under beskattningsåret. Understundom torde även andra värden kunna komma till användning, beroende på utredningen i det särskilda fallet, såsom bokförda värdet, brandförsäkringsvärdet eller ett särskilt efter värdering beräknat värde.

I fråga om fabriker och andra för industriell verksamhet avsedda byggnader får emellertid som underlag för beräkning av värdeminskingsavdraget inte alltid användas hela byggnadsvärdet. Från detta värde måste nämligen i förekommande fall avdragas värdet å sådana maskiner, som vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde eller, om fastighetstaxering ännu inte ägt rum, vid sådan taxering kommer att åsättas särskilt maskinvärde. Värdet av i byggnad ingående maskiner som åsatts särskilt maskinvärde får nämligen avskrivnas enligt reglerna för räknenskapsenlig eller planenlig av-

skrivning å inventarier beroende på om den skattskyldige är berättigad till räknenskapsenlig avskrivning beträffande dylika tillgångar eller inte. I fråga om avdrag för värdeminskning å övriga inventarier, vilkas värde vid fastighetstaxeringen visserligen inräknats i byggnadsvärdet men inte åsatts särskilt maskinvärde, gäller däremot de för värdeminskning av byggnad fastställda bestämmelserna. Detta innebär emellertid inte att sådana inventarier måste avskrivas efter samma låga procentsats som byggnaden i övrigt. I praxis har högre avdrag medgivits för hissar, värmeapparater, varmvattencisterner m. m.

Storleken av procentsatserna för beräkningen av värdeminskningens avdraget har i praxis gjorts beroende av den förebragta utredningen om byggnadernas livslängd. Utan närmare utredning torde avdrag för värdeminskning å fabriksbyggnader merendels medgivas med 2—3 procent å anskaffningsvärdet. Efter utredning, som visar att byggnaden är underkastad särskilt stor slitning, kan högre avdrag få åtnjutas. Sålunda har exempelvis avdrag för värdeminskning av cellulosafabrik av sten medgivits med 4 procent å anskaffningsvärdet.

Vid försäljning av byggnad, som är avsedd för stadigvarande bruk i rörelse, hänföres köpeskillingen för byggnaden inte till intäkt av rörelse — inte ens till den del som motsvaras av vid taxeringen tidigare åtnjutna avdrag för värdeminskning. Intäkten blir hänförlig till förvärvskällan inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet. Om influtet belopp blir skattepliktigt eller inte bedömes sålunda enligt reglerna för realisationsvinstbeskattning vid försäljning av fast egendom.

Frågan om ändrade bestämmelser rörande avskrivning å byggnad i rörelse behandlades av företagsbeskattningskommittén i dess betänkande med förslag till ändrad företagsbeskattning (SOU 1954: 19). Det spörsmål, till vilket kommittén närmast hade att taga ställning, var om den gällande lagstiftningen kunde anses medge tillräckliga avdrag för värdeminskning.

I fråga om byggnader var det enligt kommitténs uppfattning med hänsyn till att det i regel gällde mycket stora och långvariga investeringar motiverat, att kostnaden fördelades över en betydligt längre period än när det gällde maskiner och inventarier. Någon form av bunden avskrivning måste med hänsyn härtill komma till användning. Annan mening härom hade inte heller yppats inom kommittén. Det spörsmål som diskuterats hänförde sig väsentligen till frågan huruvida avskrivningen skulle beräknas på annat värde än anskaffningskostnaden och om i praxis använda procenttal för avskrivningens beräkning kunde anses tillfyllest.

Sedan kommittén på anförda skäl avvisat tanken att avskrivningen skulle få beräknas å återanskaffningsvärdet, berörde kommittén frågan om de procentsatser efter vilka avskrivningarna borde beräknas. Det kunde därvid uppmärksammas att en högre avskrivningsprocent i sin mån kunde anses innefatta ett efterkommande av önskemålet om visst hänsynstagande till ökade återanskaffningskostnader. I överensstämmelse med de överväganden, som gjordes i samband med 1938 års lagstiftning, fann kommittén att även

vid en uppmjukning av avskrivningsreglerna i form av höjda procentsatser inkomstbegreppet måste utvidgas till att omfatta åtminstone de vid avyttring återbekomma tidigare åtnjutna värdeminskingsavdragen. Mycket starka skäl talade mot en sådan utvidgning av inkomstbegreppet, som avvisades bl. a. med hänvisning till de svårlösta spörsmål, som var förenade med en lagstiftning av sådan innebörd.

Även om det skulle vara möjligt att lösa frågan om utvidgning av inkomstbegreppet, måste likväl en verklig uppmjukning av avskrivningsreglerna för byggnader i form av väsentligt högre procenttal för avskrivningens beräkning föranleda invändningar ur konjunkturpolitisk synpunkt. Det kunde anmärkas att enligt den offentliga statistiken det år 1952 taxerade byggnadsvärdet för svenska aktiebolag tillhöriga fastigheter utgjorde ca 9 miljarder kronor. Någon motsvarande uppgift beträffande ekonomiska föreningar fanns ej. Om man bortsåg från att avskrivningen ofta i stället grundades på den i många fall högre anskaffningskostnaden och om man räknade med en årlig avskrivning med 2 procent erhöles ett sammanlagt värdeminskingsavdrag av ca 180 miljoner kronor. Om man tänkte sig ett stadgande av innebörd att värdeminskingsavdraget skulle få beräknas efter ett dubbelt så högt procenttal skulle följaktligen avskrivningsbeloppen öka med likaledes ca 180 miljoner kronor. Väl skulle en friare avskrivning å byggnader än för närvarande möjligen inte i och för sig stimulera till ökade investeringar just i byggnader under högkonjunktur, men de genom ökade avskrivningar i företagen kvarhållna vinstmedlen, som med hänsyn till de stora värden, det var fråga om, uppenbarligen blev mycket betydande, skulle stå till företagens fria disposition för andra investeringar. Följaktligen talade även de särskilda synpunkter, som kommittén hade att iakttaga, för ett bibehållande av nu gällande grunder för värdeminskingsavdrag å byggnader.

Vid bedömningen av frågan om avskrivning å byggnader torde därjämte böra beaktas, att den av kommittén föreslagna lagstiftningen om investeringsfonderna skulle komma att utgöra ett betydelsefullt komplement till avskrivningsreglerna främst när det gällde byggnader. Företagen kunde genom att utnyttja investeringsfonderna göra omedelbara avskrivningar på byggnader till betydande belopp.

Ytterligare anförde företagsbeskattningskommittén följande.

I valet mellan en uppmjukning av avskrivningsreglerna för byggnader och en ökad stimulans till avsättningar till investeringsfonder är det senare självfallet att föredraga ur konjunkturpolitisk synpunkt. Då investeringsfonderna delvis utgör ett komplement till avskrivningsreglerna, bör uppmärksammas att en mera väsentlig uppmjukning av de för byggnader gällande avskrivningsreglerna måste antagas minska företagens intresse för avsättning till investeringsfonder. Investeringsfonderna i deras tilltänkta utformning har av kommittén bedömts såsom varande det inom beskattningsområdet enda mera verksamma medlet för en stimulans till investeringar i lågkonjunktur. Även från denna synpunkt kan följaktligen invändningar riktas mot en mera väsentlig uppmjukning av avskrivningsreglerna för byggnader.

På anförda skäl kan kommittén inte förorda ändrade grunder för beräkning av värdeminskningssavdrag å byggnad. Emellertid finner kommittén angeläget att i praxis sådana värdeminskningssavdrag medges, som betingas av byggnadernas ekonomiska livslängd. Från näringslivets sida har gång efter annan invänts att så inte alltid är fallet. Vål har av kommittén gjorda förfrågningar hos taxeringsmyndigheterna givit vid handen att utrangeringsavdrag mera sällan yrkas. Denna omständighet kan emellertid sammanhånga antingen med att en i huvudsak uttjänad byggnad inte utrangeras utan i stället säljes till lågt pris, varvid något utrangeringsavdrag merendels ej ifrågakommer, eller — och detta är måhända ett vanligare fall — att möjlighet inte förelegat att förete utredning, som styrker rätt till utrangeringsavdrag.

Kommittén kan inte helt frigöra sig från uppfattningen att — även om praxis under senare år i vissa fall medgivit större avdrag än tidigare — det förhållandet alltjämt föreligger, att vid bestämmandet av värdeminskningssavdragets storlek tillräcklig hänsyn inte toges till att en byggnads ekonomiska livslängd med hänsyn till teknikens snabba utveckling och produktionens därav betingade omläggning ofta väsentligt understiger den fysiska livslängden. Kommittén vill med hänsyn härtill förorda att en viss omredigering göres av bestämmelsen i punkt 7 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen, varigenom tydligare markeras den vikt som bör fästas vid den ekonomiska livslängden, när det gäller att fastställa skäligen avskrivningsprocent.

Kommitténs förslag i sistnämnda avseende genomfördes vid 1955 års riksdag.

Av innehållet i *de föreliggande motionerna* må här återges följande.

I samband med vissa andra spörsmål på den s. k. företagsbeskattningens område har motionärerna upptagit frågan om avdrag för värdeminskning å byggnader som användes i rörelse. Därvid framhåller motionärerna att det inte minst är av betydelse att vid avskrivningsreglernas utformning hänsyn tas till att gynnsamma finansiella förutsättningar kan åstadkommas för produktionsapparatens förnyelse och utbyggnad. I särskilt hög grad gäller detta en nystartad rörelses speciella behov av likvida medel för sin expansion. Ur företagsekonomisk synvinkel bör därför avskrivningsreglerna i princip vara så utformade att en högre avskrivningsprocent kan tillämpas under de första åren av det investerade kapitalets »livstid» i fråga om såväl investeringar i byggnader som i maskiner (eller inventarier). Förenklat uttryckt kan man säga att skatteförmågan i realiteten är mindre under de första åren av ett företags tillvaro än den blir senare. Skattereglerna bör såvitt möjligt avspegla detta förhållande.

I den svenska skattelagstiftningen är avskrivningsreglerna i fråga om maskiner (och inventarier) i viss utsträckning anpassade efter denna tankegång, vilket däremot icke är fallet vid avskrivning å byggnader, där avskrivningsprocenten är densamma varje år. Även om skattereglerna på denna punkt undergick en viss omredigering i samband med 1955 års lagändring — i avsikt att tydliggen markera den vikt som bör fästas vid den ekonomiska livslängden när det gäller att fastställa skäligen avskrivningsprocent — så ändrades inte tillämpad praxis i den riktning motionärerna här åsyftar.

Av intresse är de regler som i förevarande avseende tillämpas i Norge och Danmark, särskilt efter de ändringar som genomfördes förra året. Danmark har sedan länge haft avskrivningsregler för byggnader som medgivit en större avskrivning under byggnadens första år än senare, medan de norska reglerna härvidlag tidigare varit i huvudsak överensstämmande med de svenska. 1957 års ändringar innebar att Norge i försiktig form närmade sig det danska systemet vad gäller värdeminskingsavdrag å byggnader. I Danmark markerades ytterligare förskjutningen i värdeminskingsavdragen mot byggnadernas tidigare skede. Följande tablå ger en översiktlig jämförelse av avskrivningsreglerna i fråga om industribyggnader i Danmark och Norge.

Avskrivning å byggnad vid engångsinvestering

Avskrivningsbelopp på byggnader i procent av anskaffningsvärde

År	Danmark		Norge	
	Gamla regler	Nya regler	Gamla regler	Nya regler
1—4	11,5	12,5	2,5	3,75
5	1,5	2,5	2,5	3,75
6—24	1,5	2,5	2,5	2,50
25—37	1,5	0,0	2,5	2,50
38	1,5	0,0	2,5	1,25
39	0,5	0,0	2,5	0,00
40	2,5	0,0	2,5	0,00

De norska reglerna medger dessutom särskilda initialavskrivningar vid investeringar över en viss storlek. Den danska regeln, som medger full avskrivning efter 24 år, förskjuter som synes mycket starkt värdeminskingsavdragens samlade belopp till byggnadens första år, medan de norska reglerna är något försiktigare utformade, ehuru ur denna synpunkt gynnsammare än de svenska. I fråga om utformningen av reglerna för värdeminskingsavdrag för byggnader ger såväl de danska som de norska reglerna uttryck för en värdefull tankegång. Dess genomförande även i de svenska avskrivningsreglerna vad gäller byggnader borde undersökas. I den tid då ökade krav kan väntas uppkomma på det svenska näringslivets konkurrenskraft gentemot utlandet, bör en sådan anpassning av våra beskattningsregler eftersträvas. De europeiska integrationsplanerna, vars successiva förverkligande kan väntas inom en inte alltför avlägsen framtid och som kommer att kräva ökad konkurrensförmåga av de svenska företagen, inbjuder till förberedelseåtgärder även av här angiven innebörd.

Utskottet

I regel får avdrag för kostnaden för anskaffning av byggnad, som är avsedd att användas i ägarens rörelse, åtnjutas endast i form av årliga värdeminskingsavdrag, vilka beräknas till viss procent av byggnadens värde. I princip bör det verkliga anskaffningsvärdet läggas till grund för beräkningen. Då svårigheter ofta föreligger att styrka den faktiska anskaffningskost-

naden har i praxis godtagits en avskrivning på taxeringsvärdet (byggnadsvärdet) under beskattningsåret. Storleken av procentsatserna för beräkningen av värdeminskningssavdraget har i praxis gjorts beroende av den förebragta utredningen om byggnadernas livslängd. Utan närmare utredning torde avdrag för den årliga värdeminskningen å fabriksbyggnader merendels medgivas med 2—3 procent av anskaffningsvärdet. Efter utredning, som visar att byggnaden är underkastad särskilt stor slitning, kan dock högre avdrag få åtnjutas.

I de förevarande motionerna hemställs om utredning i syfte att beskattningsreglerna i vad gäller värdeminskningssavdrag å byggnader, som ingår i rörelse, blir så utformade att större värdeminskningssavdrag kan göras under en byggnads första år. Motionärerna åberopar att reglerna om avskrivning å byggnader i såväl Danmark som Norge nyligen ändrats så, att större värdeminskningssavdrag medges under en byggnads första år. I en tid då ökade krav kan väntas uppkomma på det svenska näringslivets konkurrenskraft gentemot utlandet, bör enligt motionärerna en liknande anpassning av våra avskrivningsregler eftersträvas.

Den fråga, som upptagits i motionerna, utgör endast en del av det komplexa beskattningsregler, som brukar sammanfattas under benämningen företagsbeskattningen. Som bekant har reglerna om företagsbeskattningen varit föremål för en genomgripande omdaning vid 1955 års riksdag. De regler, som därvid antogs, har ännu inte börjat tillämpas i full utsträckning. I samband därmed var även frågan om ändrade avskrivningsregler beträffande byggnader föremål för riksdagens uppmärksamhet, och en viss ändring av bestämmelserna vidtogs i avsikt att tydligare markera den vikt som bör fästas vid den ekonomiska livslängden, när det gäller att fastställa skälig avskrivningsprocent. Däremot ansåg riksdagen ytterligare uppmjukningar i bestämmelserna om värdeminskningssavdrag för byggnader inte böra ifrågakomma. Vid 1955 års riksdag infördes vidgade möjligheter för företagen att göra avsättningar till investeringsfonder, vilka avsågs komma att utgöra ett betydelsefullt komplement till avskrivningsreglerna främst när det gäller byggnader. Då 1955 års lagstiftning endast gällt en kort tid och i vissa hänseenden ännu inte trätt i kraft, ställer det sig svårt att få en tillförlitlig bild av dess verkningar. Innan närmare erfarenhet vunnits av 1955 års lagstiftning på detta område, är det likaså svårt att bilda sig en uppfattning om behovet av vidgade avskrivningsmöjligheter å byggnader i rörelse.

En ändring av reglerna om värdeminskningssavdrag i den riktning motionärerna åsyftar medför att de skattskyldiga beredes möjligheter att uppskjuta beskattningen helt eller delvis åren efter det en nybyggnad vidtagits. Härigenom skulle skapas nya möjligheter till s. k. förtäckt resultatutjämnning. Med hänsyn härtill bör frågan även bedömas ur denna synpunkt. Det är därvid att märka att frågan om införande av rätt till s. k. öppen förlustutjämnning och s. k. öppen resultatutjämnning för närvarande är föremål för utredning av 1957 års skatteutredning.

Enligt utskottets mening är det sannolikt att frågan om införande av rätt till en snabbare avskrivning av byggnader kommer i ett delvis annat läge, om möjligheter införes till öppen resultatutjämnning. Man bör därför enligt utskottets mening avvakta resultatet av 1957 års skatteutrednings arbete. Utskottet kan således inte tillstyrka det föreliggande motionsyrkandet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att de likalydande motionerna I: 255 av herr Ohlon m. fl. och II: 323 av herr Ohlin m. fl. angående viss reformering av avskrivningsreglerna i fråga om byggnad, som ingår i rörelse, måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anført, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 13 mars 1958

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjö Dahl, Spetz, Snygg, Gustaf Elofsson, Erik Jansson, Bengtson, Tage Johansson, Yngve Nilsson, Hellebladh och Kronstrand; samt

från andra kammaren: herrar Sundström, Brandt, Gustafson i Göteborg, Kärrlander, Magnusson i Borås, Christenson i Malmö, Andersson i Essvik, Jansson i Aspeboda, fru Holmqvist och herr Rydén.

Reservation

av herrar *Spetz, Gustaf Elofsson, Yngve Nilsson, Kronstrand, Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås, *Christenson* i Malmö och *Rydén*, vilka under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 255 av herr Ohlon m. fl. och II: 323 av herr Ohlin m. fl. ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen med bifall till nämnda motioner måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att anpassa beskattningsreglerna vad gäller värdepappersavdrag för byggnad, som ingår i rörelse, så att större värdepappersavdrag kan göras under en byggnads första år.